

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 7. jūlijā
(OR. en)

11604/23
ADD 2

Starpiestāžu lieta:
2023/0211(COD)

EF 230
ECOFIN 756
UEM 231
CONSOM 268
CODEC 1322

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 29. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	SWD(2023) 234 final
Temats:	KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS Pavaddokuments dokumentiem Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums Regulai par digitālā euro izveidi un Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums Regulai par digitālā euro pakalpojumu sniegšanu, ko nodrošina maksājumu pakalpojumu sniedzēji, kas reģistrēti dalībvalstīs, kuru valūta nav euro, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 2021/1230 un Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums Regulai par euro banknotēm un monētām kā likumīgu maksāšanas līdzekli

Pielikumā ir pievienots dokuments SWD(2023) 234 *final*.

Pielikumā: SWD(2023) 234 *final*

Briselē, 28.6.2023.
SWD(2023) 234 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

[...]

Pavaddokuments dokumentiem

Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums Regulai par digitālā euro izveidi

un

**Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums Regulai par digitālā euro pakalpojumu
sniegšanu, ko nodrošina maksājumu pakalpojumu sniedzēji, kas reģistrēti dalībvalstīs,
kuru valūta nav euro, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr.
2021/1230**

un

**Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums Regulai par euro banknotēm un
monētām kā likumīgu maksāšanas līdzekli**

{COM(2023) 364 final} - {COM(2023) 368 final} - {COM(2023) 369 final} -
{SEC(2023) 257 final} - {SWD(2023) 233 final}

Rīcības nepieciešamība

Digitalizācija un jaunās tehnoloģijas arvien vairāk ietekmē Eiropas iedzīvotāju dzīvi un Eiropas ekonomiku, un šī tendence atspoguļojas arī maksājumos. Skaidra nauda ir vienīgais līdz šim sabiedrībai pieejamais centrālās bankas naudas veids, tomēr to nevar izmantot digitālajā jomā. Tas nozīmē, ka attiecībā uz aizvien lielāku maksājumu daļu cilvēkiem un uzņēmumiem vairs nav iespējas izvēlēties centrālās bankas naudu. Turklāt cilvēki un uzņēmumi arvien vairāk pāriet uz privātiem digitālajiem maksāšanas līdzekļiem, arī situācijās, kad skaidra nauda ir izmantojama. Tas, ka euro zonā nav neliela apjoma maksājumiem izmantojamas centrālās bankas digitālās valūtas, var pakāpeniski apdraudēt Eurosistēmas monetāro suverenitāti. Plaši pieejamas un izmantojamas centrālās bankas naudas trūkums digitālajā laikmetā varētu arī mazināt uzticēšanos privātai naudai, kas balstās uz konvertējamību tādā pašā līmenī kā valsts centrālās bankas nauda. Visbeidzot, digitālajai ekonomikai ir vajadzīga arī bezriskā centrālās bankas digitālā valūta, lai atbalstītu ceturto industriālo revolūciju un trešās paaudzes interneta tehnoloģijas.

Iespējamie risinājumi

Esošās vai plānotās ES publiskās (piemēram, zibmaksājumu) vai privātās iniciatīvas ir balstītas uz privātu naudas veidu izmantošanu, un tāpēc tās nerisina pamatā esošo jautājumu par centrālās bankas naudas veidu un pieejamību. Šo problēmu var risināt, izmantojot centrālās bankas naudas digitālo versiju, t. i., digitālo euro, kas jādara pieejams neliela apjoma maksājumiem.

Tiks izveidota jauna veida centrālās bankas nauda, kas pieejama plašai sabiedrībai, līdztekus euro banknotēm un monētām, un tās būtiskos aspektus reglamentēs ar ES regulu, pamatojoties uz LESD 133. pantu.

Šajā analīzē ir novērtēta digitālā euro izveides un tā galveno iezīmju regulēšanas ietekme saistībā ar vispārējo mērķi nodrošināt, ka Eiropas Centrālās bankas (ECB) emitētā centrālās bankas nauda var atbalstīt ES ekonomiku digitālajā laikmetā, vienlaikus aizsargājot skaidras naudas lomu. Turklāt tajā ir ņemti vērā divi konkrēti mērķi: 1) stiprināt euro monetāro pamatu digitālajā laikmetā, nodrošinot, ka centrālās bankas nauda gan fiziskā, gan nākotnes digitālā veidā ir plaši pieejama un pieņemama lietotājiem eurozonā un pielāgota viņu vajadzībām, vienlaikus saglabājot finanšu stabilitāti, un 2) stiprināt ES atvērto stratēģisko autonomiju, palielinot euro konkurētspēju attiecībā pret citām valūtām, trešo valstu centrālās bankas digitālajām valūtām un citiem privāti emitētiem maksāšanas līdzekļiem, kas nav denominēti euro.

Digitālā euro ieviešanai ir iespējami vairāki risinājumi. Ierosinātajos risinājumos ir pētīts, kā varētu regulēt digitālo euro, lai sasniegtu politikas mērķus, vienlaikus līdzsvarojot galvenos kompromisus: i) panākt plašu izmantošanu, vienlaikus nodrošinot godīgu konkurenci ar privāto maksājumu risinājumiem, ii) aizsargāt privātumu, vienlaikus nodrošinot izsekojamību, iii) panākt plašu izmantošanu, vienlaikus aizsargājot finanšu stabilitāti un kredītu izsniegšanu, un iv) atbalstīt izmantošanu starptautiskā mērogā, vienlaikus mazinot riskus valstīm, kas nav eurozonas dalībnieces, un Eurosistēmai.

Vēlamā risinājuma ietekme

Pamatojoties uz efektivitātes, lietderības un saskaņotības salīdzinājumu, tiek konstatēts, ka vēlamais risinājums ir šāds:

- nodrošināt likumīga maksāšanas līdzekļa statusu digitālajam euro, nosakot par pienākumu visiem maksājuma saņēmējiem to pieņemt, tomēr ar pamatotiem un samērīgiem izņēmumiem (1.c risinājums) un brīvprātīgu vai mērķtiecīgu obligātu izplatīšanas kārtību (1.e/f risinājums). Lai neradītu pārmērīgi lielas maksas tirgotājiem, būtu jānosaka obligātās maksimālās robežvērtības, pamatojoties uz likumdevēja noteiktu un ECB izstrādātu metodiku. (1.h risinājums). Lai nodrošinātu saskaņotību starp visiem publisko līdzekļu veidiem, tiek ierosināts regulēt skaidras naudas likumīga maksāšanas līdzekļa statusu paralēlā tiesību akta priekšlikumā.
- Nodrošināt augstu privātuma līmeni zemas vērtības bezsaistes bezkontakta maksājumiem, apstrādājot personas datus, kas saistīti ar lietotāju identitāti brīdī, kad pie maksājumu pakalpojumu sniedzējiem atver digitālā euro kontus, bet neatklāj tiem darījumu datus, savukārt tiešsaistes maksājumi tiktu uzskatīti par privātiem digitāliem maksāšanas līdzekļiem saskaņā ar pašreizējām NILLN/TFN prasībām (2.c un 2.d risinājums).
- Samazināt finanšu starpniecības pārtraukšanas un finanšu stabilitātes risku, ļaujot Eiropas Centrālajai bankai definēt un īstenot instrumentus, ar ko ierobežo digitālā euro vērtības uzkrāšanas funkciju (3.b risinājums).
- Vispirms darīt digitālo euro pieejamu fiziskām un juridiskām personām, kas dzīvo vai veic darījumdarbību eurozonā, kā arī apmeklētājiem (4.c risinājums), bet, iespējams, vēlāk to paplašināt, iekļaujot dalībvalstis, kas nav eurozonas valstis, un trešās valstis, ievērojot nolīgumus un/vai vienošanās ar Savienību un/vai Eiropas Centrālo banku, nolūkā mazināt riskus gan Eurosistēmas, gan ārpus eurozonas esošo valstu finanšu stabilitātei un monetārajai suverenitātei. (4.b risinājums).

Šāda risinājumu kombinācija radītu vairākus ieguvumus. Lietotājiem, pieņemot lēmumus par maksājumiem, būtu lielāka izvēle un drošība, jo viņi digitālos maksājumus varētu izmantot arī centrālās bankas naudu, ne tikai komercbanku naudu. Turklāt viņi gūtu labumu no pastāvīgas uzticēšanās monetārajai sistēmai, ko nodrošina digitālais monetārais enkurs, kas galu galā arī atbalsta tās monetārās politikas īstenošanu un efektivitāti un tādējādi veicina finanšu stabilitāti un stabilu makroekonomisko vidi. Viegli lietojams digitālais euro stiprinātu finansiālo iekļaušanu digitalizētā sabiedrībā. Tāpat tirgotājiem būtu lielāka izvēle, un tie gūtu labumu no lielākas konkurences Eiropas maksājumu tirgū, jo īpaši darījumos ar privātiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. Maksājumu pakalpojumu sniedzēji (MPS) varētu izplatīt digitālo euro saviem klientiem, radīt maksas un piedāvāt papildu inovatīvus pakalpojumus, kuru pamatā ir digitālais euro. Turklāt digitālais euro atbalstītu atvērtu stratēģisko autonomiju, izveidojot jaunu maksājumu shēmu, kas būtu noturīgāka pret iespējamām ārējām traucējumiem. Digitālais euro varētu arī atbalstīt Eiropas uzņēmumus saistībā ar tā izmantošanu nākotnē attiecībā uz ceturto industriālo revolūciju un trešās paaudzes interneta tehnoloģijām, sniedzot tiem publisku alternatīvu maksājumiem ar nosacījumiem. Attiecībā uz euro starptautisko nozīmi – lai gan digitālais euro vispirms būtu vērsts uz eurozonu, vēlāk varētu paredzēt izmantošanu ārpus eurozonas ar nosacījumu, ka finanšu stabilitātes un

monetārās suverenitātes riski ir pietiekami ierobežoti. Tas varētu veicināt tirdzniecību un samazināt valūtas kursa riskus.

Šīs iniciatīvas īstenošanas izmaksas būtu jāsedz Eurosistēmai, tirgotājiem un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. Eurosistēmai būtu jāiegulda līdzekļi digitālā euro infrastruktūras izveidē (gan tiešsaistē, gan bezsaistē), t. sk. tīkla un norēķinu infrastruktūras izveidē. Maksājumu pakalpojumu sniedzēju vienreizējās izmaksas ietvertu sistēmu kopīgu saskarni (lietotnes, tiešsaistes banku pakalpojumi, bankomāti), aizmugursistēmu (tostarp gan maksātāja, gan maksājuma saņēmēja (ieguvēja) puses) pielāgošanu un integrāciju norēķinu un kontu pārvaldības sistēmās, kā arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas un “pazīsti savu klientu” procedūru, krāpšanas apkarošanas, grāmatvedības un citu darījumdarbības procesu pielāgošanu. Tirgotājiem būtu jāsedz izmaksas, kas paredzētas tam, ka to termināļi spēj pieņemt arī digitālā euro maksājumus. Proporcionalitātes apsvērumu dēļ vēlamais risinājums paredz izņēmumus attiecībā uz obligātu pieņemšanu dažām maksājumu saņēmēju kategorijām ar nosacījumu, ka tirgotājiem un NVO, kas pieņem privātus elektroniskos maksāšanas līdzekļus, būtu jāpieņem arī digitālā euro maksājumi. Patērētājiem varētu rasties arī dažas mācīšanās izmaksas, līdzīgi tām mācīšanās izmaksām, kas saistītas ar tiešsaistes banku pakalpojumiem vai jaunām lietotnēm.

Minētā iniciatīva radītu arī dažas darbības (regulāras) izmaksas. Paredzams, ka Eurosistēmai radīsies izmaksas, piemēram, saistībā ar digitālā euro shēmas darbību, iniciatīvas mārketingu, patērētāju un tirgotāju izglītošanu, atbalsta sniegšanu klientiem un IT infrastruktūras pārvaldību. Maksājumu pakalpojumu sniedzējiem būtu jāsedz tādu darbību izmaksas kā saistītais klientu atbalsts, NILN/TFN un krāpšanas pārbaudes, kā arī darījumu pārvaldība. Tas var ietekmēt arī maksājumu pakalpojumu sniedzēju maksu un procentu ienākumus. Tirgotājiem būtu jāmaksā maksa par darījumiem un ikgadējā maksa par to POS termināļu uzturēšanu un licencēšanu. Tomēr ir pamatoti pieņemt, ka šīs izmaksas nepārsniegs maksas/izmaksas par esošajiem maksāšanas līdzekļiem (galvenokārt skaidru naudu un debetkartēm), ko aizstātu digitālais euro. Cilvēki varētu gūt labumu no digitālā euro “pamatpakalpojumu” izmantošanas par brīvu un maksāt darījuma maksu par papildu pakalpojumiem, kas arī būtu salīdzināmi ar esošo maksāšanas līdzekļu izmaksām. Tiesību aktos īpaša uzmanība tiks pievērsta tam, lai nodrošinātu, ka no tirgotājiem iekasētās maksas ir samērīgas.

Maksājumi ar digitālo euro saskarsies ar līdzīgiem kiberriskiem, IT un citiem operacionāliem riskiem kā esošās maksājumu sistēmas. Turklāt Eurosistēma kā digitālā euro emitente var saskarties ar pieaugošiem kiberriskiem un operacionālajiem riskiem. Kiberdrošības jautājumi tiek risināti spēkā esošajos un gaidāmajos tiesību aktos, kuri attiektos arī uz digitālā euro maksājumiem. Tas ietver prasības saskaņā ar Maksājumu pakalpojumu direktīvu (MPD2), Digitālās darbības noturības aktu (DORA)¹, kas attiektos uz maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, un

¹ Priekšlikums — EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA par finanšu sektora digitālās darbības noturību un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 1060/2009, (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 600/2014 un (ES) Nr. 909/2014 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52020PC0595>

Kibernoturības aktu. Turklāt gaidāms, ka uz Eurosistēmu attieksies jaunā Kiberdrošības regula, ko Komisija ierosināja 2022. gada martā².

Kopumā novērtējumā secināts, ka ilgtermiņa ieguvumi, ko sniedz labi izstrādāts digitālais euro ar atbilstošiem aizsardzības pasākumiem, atsvēr tā izmaksas. Turklāt izmaksas, kas rastos, ja netiks veiktas nekādas darbības, var būt ļoti lielas.

² Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI, ar ko paredz pasākumus nolūkā panākt vienādi augsta līmeņa kiberdrošību Savienības iestādēs, struktūrās, birojos un aģentūrās. https://commission.europa.eu/publications/proposal-cybersecurity-regulation_en